



VELIKONOCE

Velikonoce patří k významným křesťanským svátkům. Oslavují zmrtvýchvstání ukřižovaného Ježíše Krista. Podobně jako Vánoce také oslavy Velikonoc se přenesly i mimo oblast církve. Pro nenábožensky smýšlející jsou Velikonoce především oslavy jara, probuzení přírody a nástupu teplejších dnů, na které se všichni po dlouhé zimě těší.

Velikonoce jsou tzv. pohyblivý svátek a připadají na měsíc březen či duben (22. 3. – 25. 4.). V křesťanských církvích je Velikonoční neděle první neděle po prvním jarním úplňku. Byl-li úplňk v neděli, jsou Velikonoce až další neděli.

V domácnostech se často udržují staré velikonoční zvyky – pečení beránka či mazance, zdobení vajíček, pletení pomlázky. K hlavním symbolům Velikonoc patří beránek, kříž (Kristus byl odsouzen k smrti ukřižováním), vajíčko (symbol nového života).

Velikonoce jsou vyvrcholením 40 denního postního období. Poslední týden postu se nazývá Pašijový, Svatý, též Veliký. Začíná tzv. Květnou nedělí, kdy se při bohoslužbách předčítá tzv. pašije – zpráva o umučení Ježíše Krista. Název je odvozen od květů, kterými bývají vyzdobeny kostely. Hned po ní začíná v domácnostech velký úklid a přípravy na svátky.

Pondělí před Velikonocemi bývá označováno jako Modré. Modré pondělí je posledním masopustním pondělím. Kostely se v tento den zdobily modrým, respektive fialovým sukem. Původ přívlastku "modré" je však nutné hledat jinde. Jedná se totiž o doslovný překlad německého "blauer Montag", kde se slovu "blau" připisuje také význam "podnapilý, neschopný práce (po nedělní pitce)". Podle tradice bylo v tento den lidem zapovězeno vykonávat jakoukoliv práci. Při mši svaté se čte v pondělí evangelium o ženě, jež pomazala vonnou mastí nohy Páně. Poté následuje Šedivé úterý. Na „Šedivé úterý“ hospodyňky uklízely a vymetaly pavučiny. Jinak tento den stejně jako pondělí nebyl v lidových zvycích nijak bohatý a ani z náboženského hlediska nehrál tak velkou roli jako dny nadcházející.

V tzv. Sazometnou středu se vymetaly komíny. Někde je též nazývána Škaredá středa, zřejmě proto, že v tento den Jidáš na Ježíše žaloval, škaredil. V tento den by se lidé neměli mračit, jinak se budou škaredit každou středu v roce.

Čtvrtek získal označení Zelený, kdy si připomínáme poslední Ježíšovu večeři. Po odeznění modlitby *Sláva na výsostech Bohu* zvony umlkají a odlétají do Říma pro požehnání svatého otce. Název „zelený“ je zřejmě odvozen od zeleného mešního roucha, které se v tento den užívalo. Lidé v tento den vstávali velice časně, rodina se pomodlila a všichni se umyli rosou – zabraňovala nemoci šíje a dalším onemocněním. Hospodyně vstávaly časně, aby před východem slunce zametly dům. Smetí se odneslo na křižovatku cest, aby se v domě nedržely blechy. Kdo snědl před východem slunce chleba pomazaný medem, byl po celý rok chráněn před uškntutím hadů a před žihadlem vos. Jedla se jen zelená strava –



špenát, kopřivy, zelí, aby byl člověk zdravý po celý rok. Dle pověry si nemá člověk na Zelený čtvrtek nic půjčovat a s nikým se hádat.

Pátek se jmenuje Velký, někdy také Bolestný, Tichý. Tento den je připomínkou smrti Ježíše Krista, a proto je prožíván ve znamení smutku, ticha a rozjímání. Na Velký pátek byla výzdoba kostela chudá, bez květin, svící. Písně se zpívaly bez doprovodu varhan, zvony mlčely. Byl to den bez práce, nepilo se mléko, nejedla vejce, kuřáci nekouřili. Tento den se nesmělo prát, neboť pradelny říkaly, že by namáčely prádlo do Kristovy krve – Velký pátek je svátkem vody. Pátek byl také dnem čarodějnic – lidé věřili, že kdyby čarodějnice získala nějaký jejich předmět (pramen vlasů, hrnek mléka, ...), mohla by jej uhranout, naplnit zlou energií a kletbou a ukrýt někde ve stavení – pak by se začaly dít hrozné věci – lidé by onemocněli, krávy by dojily krev, ovocné stromy by zaschly.

Bílá (Veliká, Provodní) sobota je posledním postním dnem. Dopoledne se před kostelem pálil a světil oheň (pálení Jidáše), který si hospodyňky odnášely na polínku domů. Obličej se omývaly sněhem nebo vodou – pro zdraví.

Boží hod velikonoční – název Velikonoce pochází z „velké noci“ ze soboty na neděli, kdy došlo k zmrtnýchvstání Ježíše Krista. V tuto neděli všichni spěchali do kostela, nikdo nezůstával doma, neboť se světily velikonoční pokrmy. Hospodář odnášel na zahradu, na pole, do studně kousek svěceného mazance, vejce a vína, aby měl hojnost ovoce, obilí a měl vždy dobrou vodu. Rolníci nechávali na polích svěcené kočičky a křížky.

Otázky k textu (své odpovědi zapište do sešitu)

1. Co znamená „**pohyblivý svátek**“?
2. Napište hlavní **symboly** VELIKONOC.
3. Co je to **pašije**?
4. Co se dělalo na **šedivé úterý**?
5. Jak se jmenuje den, kdy **Jidáš žaloval na Ježíše**?
6. Co neměl dělat podle pověry člověk na **zelený čtvrtek**?
7. Který den je připomínkou **smrti Ježíše** Krista?
8. Proč se nesmělo prát na **Velký pátek**?
9. Jak vznikl název **VELIKONOCE**?

Velikonoční kahoot: nezapomeňte napsat své jméno, první tři dostanou čokoládové vajíčko :o)

https://kahoot.it/challenge/0514750?challenge-id=f744efb9-073a-4ecb-b7b3-f95511674484_1586081961935